

prijatelja, pogreznjena v molk in gledaje skozi zaveso noči v usodo, ki je bila skrita nekje v bodočnosti, morda že čisto blizu. Golja je bil prvi, ki je spet spregovoril. Njegov glas je bil negotov in tih, kakor so tihi dvomi, ki glojejo brez prestanka.

«In če me ljubi?» je vprašal. «Če se ti varaš z vso svojo sodbo?»
 «Morda te ljubi, kdo naj ve to? A ne pozabi, da bi moral silno presegati patricijko, da bi bila njena ljubezen do tebe prava in resnična. Videti bi morala v tebi nekaj vzvišenega, česar ne najde v drugem moškem. Tedaj, samo tedaj ne bi veljala več nobena mojih besed.»

Mornarji so spali, ko sta se Golja in Lorenzo spet vrnila do njih. Lorenzo se je zavil v plašč in legel na svoje ležišče, na perišče slame, ki je komaj zakrila kameniti tlak, Goljo pa je zaskrbelo, kaj je s stražami. Odpravil se je na pregled, z dvignjeno glavo in z vojaškim korakom. V srcu pa mu je kljuvalo in ni prenehalo niti tedaj, ko se je prvi jutranji svit povzpел na beneške strehe ter se tiho odbil v speči vodi nešteti prelivov. (Dalje prih.)

P E N T A G R A M

M I R A N J A R C

I Z C I K L A «M A V R I Č N I D O M»

Po kavi so ostali še na verandi. Gospa Milena je urejala kup razglednic, ki jih je bila razkazovala zgovornemu gostu doktorju Besediču, ki je užival že dva dni gostoljubnost Gabrenjevih in si je zdaj prižgal novo cigareto, da bi živahneje nadaljeval razgovor. Prav za prav je govoril samo on. Gospod Gabrenja je zleknjen v naslanjaču malomarno poslušal in se igral z verižico pri uri. Brezbrižnost, ki jo je očitala njegova obilnost (samo njegove drobne, sive oči so pričale o nekem ostrem žaru, ki je zaplamenel le, kadar je bil govor o padanju in dviganju cen blagu), se ga je še prav posebno lotevala ob takih popoldnevih kakor danes, ko je razpaljena prigrevica dušila in težila ozračje, da je bilo kakor okamenelo. Vsaka stvar je izražala neko nemo brezgibnost. Niti šumenja ni bilo čuti, tistega šuma, ki se zdi, da je dihanje zemlje. Vse je mirovalo. Kakor iz kovine so nemeli otrpli listi na vejicah breskve, ki se je stezala ob oknu. Rože v vazi, bi mislil, da so s papirja. Prigrevica ni prizanašala niti besedam niti mislim. Samo molčanje bi ustrezalo otrplosti, v katero je zemljo za več tednov obsodilo pekoče sonce. Doktor Besedič pa se je silno bal tišine. Razgovor mu je bil

edina oblika življenja, ko se je tako bal praznote, ki jo je začutil, kakor hitro je bil sam. A najsi je njegov poslušalec še tako trdo-vratno molčal, ga to ni niti najmanj oviralo, da ne bi ves živahen in sam sebi ugajajoč žarel v pestrem in slikovitem pripovedo-vanju brez vsebine. Ta človek je vse videl in vedel, poročal o vsem, a kljub temu ga je marsikdo ostavil s tiho zavestjo: Kaj mi je prav za prav povedal? Doktor Besedič je bil človek, ki povzroča nekaterim glavobol, drugim pa omogoča prijetno zaspanost, tako zaželeno po obilnem kosilu. Med druge se je prišteval Gabrenja. To se je godilo ob uri brezveterja in brezsočnosti. Takrat moraš imeti vsaj avto, da se nasvežiš in razvnameš v brzini sto kilo-metrov na uro. Blagor jim, takim izvoljencem, gorje pa bosonogim klatežem, ki jim je naslanjač razgreti obcestni kamen!

Bela roka gospe Milene je segla po umetni hruški, viseči od stropa, in prsti so se dotaknili električnega gumba. Minuto po-zneje je služkinja postavila na mizo tri jagodne sladolede.

Prav tedaj je zagledal doktor Besedič skozi okno bosonogega kla-teža, ki se je naslanjal na vrtno ograjo. In ker se je doktor Besedič zanimal za vse, mu je roka, ki je pravkar zajela s srebrno lopatico sladoleda, obstala in pogled mu je začuden obvisel na podobi na cesti: tisti bosonogi klatež je vzbujal videz preroka iz starih lesorezov. Dolga brada se mu je vsipala do oprsja, glavo so mu pokrivali silni lasje, valoveči mu čez rame. Poleg tega čudnega moža je stala mlada žena nenavadne nežnosti, v snežnobeli lahni obleki. Tudi ona je imela dolge, razpletene lase, obraz je bil čudovito mil in izraz oči neskončno spokojen. Ta dva človeka sta se pojavila kakor pravljlična. Menil bi, da sta romarja iz sinje devete dežele prišla buditi okamenelo pokrajino. Tudi Gabrenja ju je opazil, ali zato mu roka ni osupnila. Ta dva človeka sta se pojavila kot ubežnika iz cirkusa in sta se klatila po vasi že teden dni.

Poslednja ju je opazila gospa Milena, ki jo je znova zamučilo vprašanje: ali je mlada žena srečna s takim sumljivim spremlje-valcem — brezdomcem?

Sladoleđ je bil odličен in dehteč kakor vonj svežih rož. Doktorja Besediča je prevzel spomin na Nizzo, kjer je prebil nekaj časa pred leti, ko se ga je usmilil neki bančnik. Doktor Besedič je poznal mnogo takih mecenov.

«Škoda, da ne sedim več v družbi tiste plavolase Švedinje, ki je s tako mirno kretnjo poslala mladega Francoza v smrt...»

Gabrenja pa je pomislil: Na kmetih smo. (Pogled mu je obtičal na razgrnjenem časopisu s slikami.) Stožilo se mu je po jahalnih

tekmač na Dunaju, kjer mu je lani drzna stava prinesla težke tisočake.

«Ali gremo na vrt?» je vprašala gospa Milena naglo in prav tako nepričakovano hitro vstala, da se je še gospod Gabrenja začudil: «Po čemu neki, Milena?»

Gospa pa je hotela za vsako ceno prav to minuto sama zapustiti verando, kajti zaslutila je, da je bela žena s ceste namenjena k nji.

Bilo je prepozno.

Deveta kraljična (ali pa grešnica iz cirkusa) se je že pojavila na pragu. Vsi trije so se sunkovito ozrli vanjo. Gabrenja prezirljivo ogorčen, doktor Besedič radoveden, gospa Milena pa vse drugačna: prestrašenost ji je vznemirila pogled, na lice je dahnila rdeča senca, stoje je otrpnila, kajti Deveta kraljična se ji je približala kot znanki. Lahno se je priklonila gospé in ji izročila zavoj, toda, kakor da je razumela gospejino vznemirjenost, se naglo okrenila, odzdravila brez besed in tiho zapustila verando.

Gabrenja se je ozrl na svojo ženo s prodirnim pogledom, ki ni obetal prijaznega vprašanja. Milena je hotela kar oditi. Doktorja Besediča je obšla zadrega in ni vedel, ali naj ostane ali naj se s primernim izgovorom odpravi ven.

«Če ostanem,» je ugibal, «se oblačje nad njima še bolj zgosti, ker se zaradi moje navzočnosti ne bosta utegnila zgovoriti. Če pa me ne bo tu, bom morda dal priliko za prepir in je bolje, da ostanem in sem strelovod. Res, čemu bi ne bil strelovod, če s tem pomagam njej?» je pomislil, ko se je ozrl na njeno belo roko s sumljivim zavitkom, ki jo je držala v stran, ko da jo hoče skriti... in pogled mu je obstal še na nenavadno lepi obliki njenih nog, ki so jih pokrivala lahno rožnate, svilene nogavice.

Gospa Milena pa je zdaj spregovorila neobičajno odobrovoljena, s prijetnim, docela naravnim smehlajem: «V zavoju so slike našega Vladka...»

«Kakšne slike?» je vprašal Gabrenja ves nestrpen.

«Pred nekaj dnevi ga je posnel Hoerdalun... oni romar iz Nemčije. Takrat te ni bilo doma. Vidiš, kako sem te presenetila!...»

«Kako, tem ljudem si dovolila prestopiti prag našega doma?»

«Dovolila sem jima na vrt, A čakaj, da vidiš slike... Kako sta vzljubila našega Vladka!»

Z mrzlično kretnjo je razvila omot in položila slike na mizo. A tudi sama je osupnila: tik klopice pod brezo stojita prerok in Deveta kraljična, pred njima pa triletni Vladko.

Doktor Besedič je vzkliknil: «O, kako eksotično!» Gabrenja se je pomračil: «To si storila brez moje vednosti! To... je neokusno... To je žalitev... Moj otrok s temi cigani!»

«Prosila sta me. Za spomin na tega lepega otroka, ki bo dober človek, sta dejala... Neumna in prijetna se mi je zazdela ta prošnja... in sem jima ustregla... Zasmilila sta se mi.»

«Kolika predrznost! Velim ju odpoditi iz vasi! A, da si ti govorila s temi klateži!»

«Čemu ne bi? Nista klateža, ničesar me nista prosila...»

«Če nista prosila, pa ukradeta kaj. Človek, ki nima doma, je potep. Človek, ki hodi bos in brez dela po svetu, je nepošten in sòdi v zapor...»

«A saj nista storila nič hudega,» se je branila Milena, «on je človek, ki je mnogo videl in trpel. Tudi jaz sem se čudila, da blodita tako po svetu, on pa se mi je nasmehnil. Morda sem se mu, nasprotno, zasmilila jaz, mi vsi. Tako sem začutila. In začutila sem še, da sta silno svobodna in dobra človeka. Na smeh mi gre, če se spomnim, kako me je on vneto prepričeval, da je mesna hrana grešna. Oba sta prepričana vegetarijanca. Sploh pa mi je mnogo govoril o krščanstvu. Potujeta po svetu, da obiskujeta svojce, sta dejala, in da imata tisoč bratov in sestra... Čemu naj bi tedaj bila slaba človeka?...»

Doktor Besedič je vzkliknil: «Že razumem. Zanimiva pristaša neke verske sekte, o kateri bi vam lahko mnogo povedal. To so ljudje, ki sovražijo vsako cerkev, ves družabni red... Vidite... nisem se motil,» se je vzhital, «to znamenje!» Pokazal je na preobrnjeni pentagram na hrbtu vsake slike, začrtan s svinčnikom. «To je znamenje črne magije...»

«Črne magije?» se je začudila Milena.

«Da, tudi znamenje svobodnega zidarstva.»

«Svobodnega zidarstva?» se je razgnevil Gabrenja, «si čula?! O, ta vohunska, prekucuška golazen, ki vdira celo v krščanske domove!»

In pograbil je slike in jih raztrgal.

Doktor Besedič ga je tolašil: «Pa saj ni vredno, da bi se razburjali. Pustimo. Drobna zgodbica, ki jo pozabimo. Razumem vas, gospod Gabrenja, in tudi vas, milostiva, ki ste tako velikodušni in plemenito sočutni. A res, s takimi ljudmi ne smemo sočuvstvovati. Naj ne bo oskrunjeno to tiho svetišče vašega življenja, milostiva, s prisotnostjo brezdonskih...»

«Ne, ne,» se je togotil Gabrenja. Vstal je in trdi so bili njegovi koraki. «To jima ponesem» (pobral je raztrgane kosce) «in zahtevam, da vpricho mene uničita ploščo.»

Odšel je.

Milene je bilo sram. Mislila je na tihi pogovor pred tremi dnevi na vrtu in na čudno sproščenost, ki jo je takrat vso prevzemala. Ali mislila je tudi na pentagram, ki je znamenje črnih magijcev in svobodnih zidarjev, ki rušijo cerkev in družbo. In našla se je v vrtincu zagonetke.

Doktor Besedič pa je mislil na to, da je Gabrenja odšel in na dih lahko rožnatih svilenih nogavic in občutil je silno ugodje, ker je z gospo Mileno ostal sam. Čutil je, da je doživel tisti redko naklonjeni trenutek, ki se, zamujen, težko spet povrne. In ves vesel se je spomnil, da ostane tu še sedem dni, ki utegnejo vsebovati pestra doživetja. Gospa Milena pa se je, brezbrizna zanj, oprostila in odšla zamišljena v svojo sobo.

K O R O Š K E P E S M I

I. M. K O R Č E

NA GOSPOSVETSKEM POLJU

O, zemlja naša, Bog te blagoslovi!
Naš znoj te je rosil in naša kri pojila,
da zvesto zibel našo bi hranila,
da rastle bi iz tvojih ledij nam domovi.

A zdaj molčiš... Vse trate, polja, loze in gozdovi
in vmes vasi, po rebrih in doleh sejane,
so same žive boli vedno sveže rane:
ljubezen našo hranijo še zgolj — grobovi.

OB BAŠKEM JEZERU

Veš ti, ki hodiš s trdim korakom tod
in misliš, da si na svoji lasti,
veš, da je ljubezni vreden rod
izroččen tu neizbežni propasti?

Veš ti, ki hodiš s trdim korakom tod
kaj nam kriči vmirajoči rod?

— Za plehko besedo miru, za lečno jed
izdali ste Rož in Podjuno in Zilo
in svojo ljubezen vkovali ste v led,
ko sto tisoč src tukaj v boli je vpilo! —